

Dr. Öğretim Üyesi
Summani DEMİRCİ

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARINDA
KİŞİ SORUMLULUKLARI
ÇALIŞAN TARAFINDAN İŞ AKDİNİN
FESHİ SÜRECİNDE
ORTAYA ÇIKAN HUKUKİ AÇMAZLAR

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	3
ÖZET	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	13
I. GİRİŞ.....	15
BİRİNCİ BÖLÜM	23
II. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI	23
A. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI KAVRAMLARI.....	23
1. İş Kazası Kavramı	23
2. Çalışan İşçinin 5510 Sayılı Kanun Hükmünde Sigortalı Sayılması	25
3. Sigortalının Kazaya Uğraması.....	27
a. Sigortalının İş Yerinde Bulunduğu Sırada Kazaya Uğraması	29
b. Sigortalının İşveren Tarafından Yürütülmekte Olan İş Dolayısıyla Kazaya Uğraması.....	31
c. Bir İşverene Bağlı Olarak Çalışan Sigortalının, Görevli Olarak İş Yeri Dışında Başka Bir Yere Gönderilmesi Nedeniyle Asıl İşini Yapmaksızın Geçen Zamanlarda Kazaya Uğraması	32
d. Emziren Kadın Sigortalının, İş Mevzuatı Gereğince Çocuğuna Süt Vermek İçin Ayrılan Zamanlarda Kazaya Uğraması	34
e. Sigortalıların, İşverence Sağlanan Bir Taşıtlı İşin Yapıldığı Yere Gidiş Gelişi Sırasında Kazaya Uğramaları.....	35
4. Sigortalının Meydana Gelen Kaza Sonucu Bedensel veya Ruhsal bir Zarara Uğraması.....	37
5. Meydana Gelen İş Kazası ile Sigortalının Uğradığı Zarar Arasında İlliyet (Nedensellik) Bağının Varlığı	38

B. Meslek Hastalıkları Tanımı ve Kavramsal Çerçevesi.....	39
1. Türkiye’de Meslek Hastalıkları Tarihsel Gelişimi	42
2. Meslek Hastalıklarının Öğeleri.....	44
a. Sigortalı Olma Durumu.....	44
aa. Hastalık veya Ölümün Yürütülen İşin Sonucu Olarak Meydana Gelmesi	45
bb. Oluşan Hastalığın/Hastalıkların Uzun Bir Zaman Dilimi İçerisinde Meydana Gelmesi	46
cc. Hastalığın Tüzüğe Ekli Listede Yer Alması ve Yükümlülük Süresi İçerisinde Ortaya Çıkması	47
dd. Sigortalının Bedence veya Ruhça Bir Zarara Uğraması	48
ee. Meslek Hastalığının Sağlık Kurulu Raporu ile Saptanması	49
3. Meslek Hastalıklarının Sınıflandırılması.....	49
a. Fiziksel Nedenli Meslek Hastalıkları	50
aa. Gürültüye Bağlı Sağlık Sorunları.....	50
bb. Yüksek Isıya Bağlı Sağlık Sorunları.....	52
cc. Düşük Isı (Soğuk) Riskin Oluşturduğu Sağlık Sorunları.....	55
b. Radyasyonun Neden Olduğu Sağlık Sorunları	56
c. Titreşim Etkisine Bağlı Sağlık Sorunları	57
d. Kimyasal Nedenli Meslek Hastalıkları	60
e. Tozlara Bağlı Meslek Hastalıkları	62
f. Biyolojik Etkenlere Bağlı Meslek Hastalıkları	64
İKİNCİ BÖLÜM.....	67
III. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞINDAN DOĞAN HUKUKİ SORUMLULUK.....	67
A. Sorumluluğun Hukuki Niteliği ve Görüş Farklılıkları.....	67
1. Kusur Sorumluluğu Görüşü.....	68
2. Kusursuz Sorumluluk Görüşü	73

3. Sorumluluk Bağlamında Yargıtayın Görüşü	76
4. 6098 Sayılı Yasayla Belirtilen Tehlike sorumluluğu Görüşü	78
B. Hukuki Sorumluluğun Kişi Bakımından Muhtevası.....	79
1. İşverenin veya Vekilinin Sorumluluğu.....	79
a. İşverenin veya Vekilinin Kamu Hukukundan Kaynaklanan Sorumluluğu.....	81
aa. İşverenin veya Vekilinin Cezai Sorumluluğu	86
bb. İşveren veya Vekilinin Kusur Sorumluluğu	86
cc. Cezai Sorumluluğun Kaynağı ve Taksirli Suç Olma Özellği.....	87
b. İşverenin veya vekilinin Özel Hukuktan Kaynaklanan Sorumluluğu.....	89
2. Sigortalı Çalışan İşçinin Sorumluluğu.....	90
3. İş Yeri Hekiminin Sorumluluğu	92
a. İş Yeri Hekiminin Mevzuattan Kaynaklanan sorumlulukları	92
aa. İş Yeri Hekiminin İşverene Karşı Sır Saklama Sorumluluğu.....	92
bb. Yetkili Mercie İhbar Sorumluluğu.....	93
cc. Tedbirlerin Onaylı Deftere Yazılması Sorumluluğu.....	94
dd. Meslek Hastalığının Teşhisi Halinde Sevk Sorumluluğu.....	94
b. Hekimlik Mesleğinden Kaynaklanan Sorumlulukları.....	95
aa. Hekimin Teşhise İlişkin Sorumluluğu	95
bb. Hekimin Hastaya Karşı Sadakat Borcu ve Özen Sorumluluğu.....	95
cc. Hekimin Hastayı Aydınlatma Sorumluluğu.....	96
dd. Hekimin Hastaya Karşı Sır Saklama Sorumluluğu.....	96
4. İş Güvenliği Uzmanının Sorumluluğu.....	97
5. Üçüncü Kişinin Sorumluluğu	100

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	103
VI. İŞVEREN VE ÇALIŞAN ARASINDA GERÇEKLEŞEN	
İŞ AKDİ	103
A. İş Akdinin, Fesih ve Şekil Kavramları.....	103
1. İş Akdinin Tanımı.....	103
2. İş Akdinin Unsurları	104
a. Çalışma (İş Görme) Unsuru	104
b. Ücret Unsuru (Faktörü).....	105
c. Bağımlılık Unsuru.....	106
3. İş Akdinin Özellikleri	109
B. Genel Nitelikli Türk Borçlar Kanunu’nun İş İlişkilerine Etkisi	110
C. Genel Olarak İş Sözleşmesinin Feshi ve Fesih Türleri.....	111
1. İş Akdinin Çalışan Tarafından Feshedilmesi	115
a. Genel Olarak	115
b. İş Akdinin Feshi – Çalışanın İstifa Etmesi Ayrımı.....	118
c. Fesih Türleri.....	121
aa. Bildirimli Fesih Şekli.....	121
bb. Bildirimsiz Fesih Şekli	123
D. Çalışan Yönünden Haklı Fesih Sebepleri	124
1. Sağlık Nedenleri	124
a. İşin Çalışanın Sağlığı İçin Tehlikeli Olması	124
b. İşveren veya Başka Bir Çalışanın Bulaşıcı Hastalığa Tutulması.....	125
2. Genel Ahlak ve İyi Niyet Kurallarına Uymayan Durumlar ve Benzerleri	126
a. İşverenin Çalışanı Yanıltması	126
b. İşverenin, Çalışanın ya da Ailesine Mensup Birinin Şeref ve Namusunu Aşağılayacak veya Dokunacak Söz ve Davranışlarda Bulunması	126

3. İşverenin Çalışana Fiziksel veya Psikolojik (Mobbing) Tacizde Bulunması	128
4. İşçinin Cinsel Tacize Uğraması (Maruz Kalması)	129
5. İşverenin Çalışanın Kanunla veya İş Akdiyle Belirlenmiş Ücretini Ödememesi	130
6. Kanunla Belirlenmiş Çalışma Koşullarının Uygulanmaması	131
7. Zorlayıcı Sebepler	131
E. İş Akdinin Çalışan Tarafından Feshedilmesinde Özel Haller.....	133
1. Çalışanın Hiçbir Hak Talep Etmeksizin İş Akdini Feshetmesi	133
2. Çalışanın İş Bırakması.....	134
a. Genel Olarak	134
b. Çalışanın İş Yerini Terk Etmesi	135
c. Çalışanın Başka Bir İşe Girmesi	139
d. Çalışanın Kamu Görevlisi Olmak İçin İş Sözleşmesini Feshetmesi.....	141
3. Çalışanın Şarta Bağlı Olarak İş Akdini Feshetmesi	142
4. Çalışanın İş Sözleşmesini Feshetmekten Vazgeçmesi	145
F. İş Akdinin Çalışan Tarafından Feshedilmesinin Hukuki Sonuçları	148
1. Genel Olarak.....	148
2. Çalışanın İş İade Davası Bakımından.....	148
3. Çalışanın İşsizlik Ödeneği Bakımından	149
4. Kıdem Tazminatı Bakımından	150
a. Genel Olarak	150
5. Çalışanın Kıdem Tazminatına Hak Kazandığı Özel Haller	151
a. Kadın Çalışanın Evlenme Nedeniyle İş Akdinin Feshi.....	151
b. Muvazzaf Askerlik Nedeniyle Fesih.....	154

c. Yaşlılık Aylığı Nedeniyle (Emeklilik veya Toptan Ödeme Almak Amacıyla) Fesih.....	158
d. Sendika Yöneticiliği Nedeniyle Fesih.....	161
6. Diğer Tazminatlar Bakımından	166
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	169
V. İŞ KAZALARI VEYA MESLEK HASTALIKLARI VE İŞ AKDİ FESHİNDE GÖZLENEN DEFORMASYONLAR	169
BEŞİNCİ BÖLÜM	179
IV. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞINDA UYGULAMADAN KAYNAKLANAN HUKUKİ AÇMAZLAR.....	179
A. İş Hukuku Açısından Çalışma Sürecinde İşverenin Çalışanlar Üzerindeki Etkisinin Analizi ve Tarihsel Süreç	179
B. İşçi Sağlığı İş Güvenliği Alanında Avrupa Birliği Uyum Yasaları ve Türkiye Özelindeki Yansıması	182
C. İşçi Sağlığı İş Güvenliği Bağlamında Çalışanların Maliyetlerinin İşveren Tarafından Yaklaşımı	189
D. İşçi Sağlığı İş Güvenliğinde Hâkim Olması Gereken İlkeler ve Yasal Sistem	192
ALTINCI BÖLÜM	195
A. ÖNERİ VE KONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	195
KAYNAKÇA	197